

Kongsi's en aftroefing op de kunstveilingen

F. Buunk

Er bestaat een kinderspel dat 'Uit de kunst' heet, met als ondertitel: 'Bluffen en bieden in de kunsthandel'. Ik vond dat wel een leuk sinterklaas-cadeau, vooral omdat ik nu eindelijk ook eens mee wilde doen met een familiespelletje aan tafel. Maar het bleek een wel heel flauwe afspiegeling te zijn van de werkelijkheid. Het was tamelijk saai.

De echte kunsthandel is heel spannend. Ik vergelijk het wel eens met zeilen. De windrichting valt moeilijk te voorspellen, evenmin als de windkracht en eventuele windstiltes. Soms lijkt het wel een wildwestoneel. Niet natuurlijk met de eenden-schilderijtjes van Constant Artz, waarvan de eindprijs gewoonlijk gemakkelijk te voorspellen is of, nog sterker, met een Cornelis Raaphorst. Van diens werk wordt de prijs wel eens berekend door middel van de 'grapformule', die het formaat deelt door de restauratie-gesteldheid om vervolgens de uitkomst te vermenigvuldigen met het aantal jonge poezen en een toeslag voor de aanwezigheid van een moederpoes.

De prijs van veel kunstwerken komt in eerste aanleg tot stand op de veiling. Kunstveilingen waren vroeger het domein van handelaren en kunstmakelaars. Later kwamen daar de particuliere verzamelaars die op eigen kompas varen bij. Tegenwoordig komen er echter ook veel leken. Daaronder zijn mensen die komen voor dat leuke biedspel vol spanning en afwisseling, of gelukzoekers die de verwachting koesteren dat er nog iets te ontdekken valt dat de kenners over het hoofd hebben gezien. En dan zijn er de 'tippelaars' die zich al-

leen dan veilig voelen om mee te doen als ze de kenners zien bieden. Mede daarom dijt de batterij telefoons met anonieme bidders steeds meer uit.

Onprofessioneel

De veilinghuizen maken intussen goede sier door, waar mogelijk, hier en daar veel te lage schattingen in hun catalogus te zetten. Zij noemen dat 'conservatief' of 'voorzichtig' schatten. Er wordt dan vaak grif geboden. De eventueel daarop volgende prijsexplosie vormt een schijnbaar goede reclame voor het veilinghuis: het spiegelt hoge opbrengsten voor aan potentiële inbrengers. Onlangs vertelde mij een verzamelaar - een doorgewinterde topman in de financiële wereld - dat hij die soms veel te lage schattingen van de veilinghuizen hoogst irritant vond. Onprofessioneel zelfs! En hij verbaasde zich hogelijk toen ik hem vertelde dat ze dat vaak expres doen. Zo hier en daar een dergelijk kavel in de veiling, houdt de bidders wakker. En geeft ze hoop op een koopje.

Veilinghuizen vertellen hun potentiële inbrengers ook dat kongsi's nauwelijks voorkomen en dat, als kenners zich in zo'n kongsi verenigen, er altijd wel eenieder 'van buiten' tegengas geeft. Dit is waar, maar ook in vele gevallen onwaar. Combinaties van bidders bestaán, maar opereren vrij discreet, hoewel in Nederland kongsvorming op veilingen nog steeds niet illegaal is. Zo worden vele topstukken van kunst en antiek na de veiling, bij voorkeur in het café, nog eens stevig 'afgemaakt' in een onderlinge veiling van een kleine groep professionals. De inbrengers zijn hiervan natuurlijk zwaar de dupe. Want zo kan het voorkomen dat met verschillende sterke bidders in de zaal, een interessant kavel tegen het geadviseerde 'voorzichtige' onderste schattingsbedrag wordt weggehamerd, terwijl het kavel

daarna bij het 'afmaken' - dat is de 'naveiling' binnen de kongsi - onder deze bidders een veelvoud opbrengt! Weinigen merken het; ook de veilinghouder is hiervan vaak niet op de hoogte. De hamerprijs valt immers binnen de schatting.

In het afmaakproces van de biedkongsi wordt het verschil tussen de werkelijke waarde en de lagere veilingprijs, via een uitgekiend onderling biedproces in een (k)ringetje, verdeeld. De zwakke bidders krijgen een 'small piece of the cake', de sterkste bidders 'in de finale' ontvangen het meeste. Ook de uiteindelijke koper, omdat de eindprijs van het 'afmaken' meestal lager ligt dan het bedrag dat hij had willen geven; niemand krijgt te weten hoeveel deze eindbieder als maximum in zijn hoofd had. De onderbieder - de op een na laatste bieder in die ring - krijgt voor een kavel in beginsel hetzelfde bedrag uitgekeerd als dat wat de koper in mindering gebracht wordt op deze eindprijs van het onderlinge biedproces. Het is een heel aangename bezigheid, want iedereen verdient.

Tegenwind

Het komt ook voor, en het is wel begrijpelijk dat het veilinghuis dit benadrukt, dat zich buiten de kongsi's professionele tegenbidders manifesteren die voor tegenwind zorgen. In zo'n geval heeft de inbrenger, ondanks de kongsi, niet echt een probleem, al zal de prijs meestal wel iets gedimd worden. Maar ook dat merkt niemand. En er is natuurlijk helemaal geen probleem als de kongsi eruit wordt geboden door één of meer andere bidders.

Er zijn twee goede argumenten om het gebruik van kongsvorming moreel te verwerpen: ten eerste wordt het marktmechanisme van vraag en aanbod gefrustreerd en verstoord en ten tweede is de onwetende inbre-

C. Raaphorst, 18 x 24 cm: tweeduizend per poes.

ger de dupe; helemaal als men bedenkt dat het verschil tussen hetgeen de inzender netto in handen krijgt en wat de koper, het opgeld inbegrepen, betaalt, zo'n dertig, tot zelfs veertig procent bedraagt.

Omgekeerd zijn er ook twee argumenten om kongsvorming toe te juichen. Er vindt een zekere verbredering plaats tussen de branchegenoten, bijvoorbeeld door elkaar te informeren waarop je in de veiling, om welke reden dan ook, vooral niet moet bieden. En het is mogelijk om de prijs voor de uiteindelijke koper te matigen. Soms gebeurt dat laatste niet. Maar het is heel raadzaam, omdat sommige veilingopbrengsten breeduit worden gepubliceerd.

Soms wordt een extreem hoge veilingprijs gerealiseerd. Dit kan het gevolg zijn van 'aftroefing'. Dat is het geval wanneer twee gepassioneerde bidders elkaar het kavel misgunnen. Bijvoorbeeld omdat zij allebei hun partner hebben verzekerd dat het schilderij diezelfde avond nog aan de muur zal hangen. Dan is

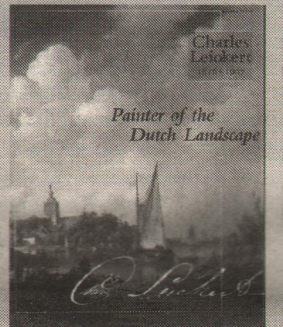
het veilinghuis in 'jubelstemming', zoals laatst naar aanleiding van een recordopbrengst voor een Mesdag en een Arntzenius in de krant te lezen viel.

Toch zou het een goede zaak zijn als de veilinghuizen het gevaar van kongsvorming tegenover hun inbrengers niet bagatelliseerden. Ook gezien de hoge veilingcommissie, een bemiddelingsprovisie die in Nederland, met voor inbrenger en koper tezamen zo'n 30 tot 40% over de hamerprijs, de hoogste ter wereld is, heeft de inbrenger recht op eerlijke en open informatie. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat kongsvorming eigenlijk de kop ingedrukt zou moeten worden. Onder andere door wetgeving. Maar dan liefst gecombineerd met een nieuwe strategie van overleg en coöperatie tussen veiling en kunsthandel. Dat alles lijkt echter, zelfs in de Angelsaksische landen, waar kongsi's streng verboden zijn, een utopie.

WORDT VERVOLGD.
Frank Buunk.

SCRIPTUM SIGNATURE

Charles Leickert (1816-1907)
Painter of the Dutch Landscape

Deze rijk geïllustreerde uitgave geeft een representatief beeld van Leickert's oeuvre.

120 pagina's, 82 afbeeldingen, gebonden met stofomslag.
ISBN 90 5594 012 7. Prijs f 125,00

verkrijgbaar in boekhandel of bij uitgeverij Scriptum Art
Dam 2, 3111 BD Schiedam
TELEFOON 010-427 04 63

BERGENSE KUNST 10 DAAGSE VEILING

in
Café restaurant De Rustende Jager, Breelaan 2, Bergen NH.
Zondag 26 oktober 1997, aanvang 14.00 uur.

Veiling van schilderijen, aquarellen, tekeningen, grafiek en sculpturen waarbij het accent ligt op werk van kunstenaars die in en om Bergen gewerkt hebben of werken. Geveild wordt werk van o.a. De Carpentier, Colnot, Van Draanen, Filarski, Gestel, De Jong, Linders, Van Overbeeke, Saalborn, Wortel, Wiegman, Van Wijngaerd. Daarnaast zal er werk van Ten Bruggen Kate, Clement, Van Rossum, Princée en vele anderen worden geveild.

INNAMEDAGEN

Zaterdag 6 en zaterdag 20 september 1997 van 12.00 tot 16.00 uur

en

KIJKDAGEN

Vrijdag 24 oktober 1997 van 10.00 tot 20.00 uur

Zaterdag 25 oktober 1997 van 10.00 tot 17.00 uur

Zondag 26 oktober 1997 van 10.00 tot 12.00 uur

in

Café Restaurant De Rustende Jager, Breelaan 2, 1861 CE Bergen NH.

Voor inlichtingen of een taxatieafspraak kunt u contact opnemen met organisator Bernard van Welsenens tel. 072-5813605 of met veilingmeester Jef Hagen tel. 020-6278811.

S. De Bruijn Antiques en Fine Art

S. de Bruijn Antiques en Fine Art
Gekend om zijn regelmatige import van mooie en eerlijke 18e en 19e eeuwse
Engelse meubelen en decoratieve elementen.
Speciaal voor handelaren en decorateurs

GLOBE WERNICKE CO stapelbare boekenkasten leveren wij uit voorraad
met het oude glas en de originele tinten.

Ook kunnen wij Uw kantoor of werkkamer volledig inrichten anno 1900.

SIMON DE BRUIJN RIJKSWEG 417 - 3650 DILSEN BELGIE.

Op afspraak tel/fax 0032 89 755065 - mobile 0032 75 765086
of op goedgeluk maar dan niet op Zondag en Maandag.

WAAR. Rijksweg Eindhoven/Maastricht afslag Maaseik (B) over de grens
(Maas) linksaf einde links dan na 7 km in de bocht aan de linker kant.